

HÅLLBART VATTENUTTAG FÖR BEVATTNING

Enligt Miljöbalken krävs det i normalfallet tillstånd (eller för mindre uttag, anmälan) för uttag från yt- eller grundvatten för bevattning. Undantag finns då det är uppenbart att uttaget inte skadar allmänna eller enskilda intressen. Med allmänna intressen menas främst påverkan på den omgivande miljön i stort, t.ex. att kontakt mellan olika vattensystem klipps av, stor minskning av vattennivåer eller vattenflöden, eller blottläggning av botten. Med enskilda intressen menas enskilda individer eller företags vattentillgång, t.ex. grannars uttag av vatten.

Tillstånd

Tillstånd söks hos och lämnas av Mark- och miljödomstolen och kallas också miljödom eller tidigare vattendom. Ett tillstånd för vattenuttag innebär en rätt att ta vatten i enlighet med de villkor som kopplas till tillståndet. Vid långvarig torra med låga vattenflöden och låga grundvattennivåer kan detta få stor betydelse. Med ett tillstånd riskerar man inte att myndigheterna meddelar förbud eller föreläggande om inskränkningar av vattenuttagen om villkoren för tillståndet efterlevs. För att Mark- och miljödomstolen ska kunna ge tillstånd för vattenuttaget krävs det ett underlag som visar på konsekvenserna av vattenuttaget. Ofta måste konsulter anlitas för arbetet och det kan medföra rätt stora kostnader.

Anmälan

Om vattenuttaget är mindre kan det räcka att göra en anmälan till Länsstyrelsen. En anmälan ger dig inte samma rättigheter som ett tillstånd. Ett underlag med uppgifter om hur omgivningen kan påverkas av vattenuttaget ska då skickas med. Detta underlag behöver inte vara lika omfattande som det som krävs för ett tillstånd. Grundvattenuttag kan inte anmälas.

Uppenbart att inga intressen skadas

Är det uppenbart att inga enskilda eller allmänna intressen skadas av uttaget är det upp till den som tar ut vatten att bevisa det vid ordinarie tillsyn eller vid klagomål från andra. Att det är uppenbart innebär ofta att man inte ska behöva göra några undersökningar för att konstatera att så är fallet. Ju mindre vattendraget är och desto större volymer som tas ut, desto större risk är det att några intressen skadas. Råder det tveksamhet om uttaget kan orsaka skada är det inte längre uppenbart att uttaget inte skadar allmänna eller enskilda intressen och man kan rådfråga Länsstyrelsen om anmälan/tillstånd krävs eller ej. Kan man inte visa något bevisunderlag vid tillsyn kan man behöva avsluta sitt vattenuttag med omedelbar verkan, även under torra förhållanden. Ett underlag som kan användas som bevis kan behöva innehålla flera uppgifter, t.ex.:

För grundvattenuttag:

- om närliggande brunnar, vattendrag, våtmarker och dammar kan få en sänkt vattenyta
- en vattenbalansberäkning
- en dokumenterad propumpning och en beräknad avsänkningstratt
- risk för sättningar i byggnader

För ytvattenuttag:

- om vattendrag, dammar och sjöar får sänkta vattennivåer och bottnar friläggs
- en undersökning av biologiska värden nedströms det planerade uttaget
- en bedömning av om levnadsförhållanden försämras för djur och växter nedströms uttaget

CHECKLISTA FÖR VATTENUTTAG

Har du varken tillstånd/vattendom/miljödöm eller har anmält ditt vattenuttag ska du kunna redogöra för hur ditt vattenuttag kan anses vara hållbart. Checklistan nedan är en hjälp för att kunna bedöma det. Kryssar du för något ja i listan eller har svårt att svara på någon av frågorna behöver närmare undersökning göras eller åtgärd vidtas för att komma tillrätta med problemet. Observera att denna checklista inte nödvändigtvis räcker som ett bevisunderlag vid tillsyn från myndigheter.

Vilken typ av vattenkälla används (grundvatten, sjö, vattendrag etc.)?

	JA	NEJ	KOMMENTAR
Kan vattenuttaget resultera i kraftigt sänkta vattennivåer eller kraftigt minskade vattenflöden?			
Får andra runtomkring eller nedströms sinande brunnar/mycket mindre vatten som ett resultat av vattenuttaget?			
Kan vattenuttaget resultera i blottlagda bottnar i dammar, våtmarker eller vattendrag?			
Kan vattenuttaget resultera i att kontakten mellan olika vattensystem som vattendrag, dammar, våtmarker och sjöar klipps av (kan förhindra djurarters vandringsmöjligheter)?			
Kan vattenlevande djur- och växtarter på annat sätt skadas av vattenuttaget?			

<p>Hur mycket vatten används per månad under den tid på året då bevattning sker?</p>	
<p>Vilka åtgärder vidtas för att minska och effektivisera vattenanvändningen?</p> <p>Exempel på åtgärdsområden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bevattningsteknik (val av teknik, underhåll, etc.) - Tidpunkt för bevattning - Beräkning/planering av grödans vattenbehov	